

שחימה. דן יודישע ראטמאנער שמע-
הען אויף דער הסך אַבזאָרטירען די
ענדעקישע אַטמאָספּעראָ.

[illegible]

— א מילילס
 קאמפויז האט
 צוריק געדרוקט
 קעלער געזעצט,
 גערעכט א גרויסע
 רומענאטאמלעכע
 קרייזען. נאך דעם
 שונגען האט זיך
 גלייבט מען אז ער
 געמוזט ווערן רשע
 העלפט קענען אים
 בערענגען אהין א
 געזונטע מילילס
 — דאס ליטווישע
 מערייט האט מער
 אז ער פרייהעט
 דאס רעגירונגס-רע-

י.מ.
עמאם.
ע. די האט מען שווארץ צומוסל ק
ע. די לויטען מוט ווערען רעקורס
בלעק מען מוז אנדערקענען (די הא
ע. שווארץ צו הענגען פונען גע
(ט) און אוי פונעם און די רעקל
ע. קעמפער בערשט מיט אפ
ל א נעמוסן צעהל רעקלאמאציע
ע. בערשט די צעהלער מיט
ע. קעמפער פונען העלען פעהל
ע. צום בורשעט.
א. ערשטערס אויך צו דער פרוי
ער ערשטונג האט פיר נעמען א
ל צעהלער האט נעמען אויסשטא
ע. צום בורשעט.

מעשינו
 II
בורזשעז און
 און פירונען שטופקע העכען פיר
 גענעווען אויף דער גרויסער עולה.
 אים עס געגען רן גיגנס און די
 שטערעס מום דעם האט ופ לטוען
 געבן אויף האר די נאנע קהלה-
 ריטשטאט. דאס פערמענען פון דער
 דווער געפלעקעוונג העלפעס אוועק
 געפערט און געהערן. און העלפעס
 פון שווען געהייען פון עס העלען קי-
 ען זעצט געשטאלנער די גע-אויס-
 העלעלע קהלה, און העט דאס אי-
 גענעמען.
 דאס פונט אהענעלונג געיקר, עו

מוקדן בעלמקדן קעמפמקדן אין דר דר
גירונגס-אשולקן. דאס דאזיקע געזעץ
ראונגירט פולסטענדיג דאס גאנצע יי-
דישע פרוממע שולע-קעזן און דאז-
בער האט דאס שולע-קעזן א גרויס-
סע פערזענלעכע גע- דער יודישער
געזעלשאפט.
— אין 11 נאכעמבער קען עס זיין
געזעצט געהארגען דער עלטער יאהר-
טאג און פילענע געזעצטאנגען. האבען
זי פילענע פערזענלעכע פערזענלעכע-
ליכע א גרויסע צום שטארקע פילד-
פאקט און ער וועל צומערגען דער געזעצ-
געזעצטע און שטעמלען אין לענד און
און וועל דער קעלערען אלע קעניג און
פילענע.
— אין טאג און פערזענלעכע
הארגען און דאס-רומלעכע 16
יודישע שולע-קעזן פערזענלעכע געהארגען
און טרעכע-קעזן. און לענדלעכע
און געזעצטע געהארגען נאך 5 שול-
ע.

צוהילן עסט, טערנאכעסניק
 און דו קתלה קען גענען זי
 טאנעסן די נויטען רעפער-
 טא און דערמאן זיט קען און
 און דער שטאנען נישט גענען
 און מען טראכט תמור אמר
 יענער גערעכט, מענליך קען ער
 קי נישט צוהילן.
 און עס און אויך נישט קען האט-
 און דערמאן דער און דער עסט
 און קעמטל נישט צווייגעשטעלט
 און אדער דו אפא האט שוין
 אונזען און און פראשען פון
 פערקענען, און האט קען דער
 און געלענען אויפ'ן תלדו, און
 האט דאס געמאכט פאלען באפון,
 דעווענען עמלעכע חונדערט צוה-
 און און ווי, און פירב געלעט
 און אלען.
 ער עסט, די פונען פון קתלה-
 און אונזערע דאס הייליגסטע

דערפון פלעגן און שטחטן די
 געפונענע האט געהערט צו דער
 הלה, און האבען אנגער ופ די גע-
 צונגען קעגנערל. אנגער צו דעם פ-
 פון פון ווי נאך אומקערטן, אונט
 געלען פיר רעדן הענגן דעם קהלה.
 ווישעט און דעם עסט, העלעם
 שטעט מוזט אויפן פון - פיר-
 נג.
 עס איז דער געווען אנגער צו חו-
 געהערט און געוועזען אויף דער
 פונקט פון ווישעט, העלעך דער
 פון ווישעט אויף העלען עס
 דעם געווען די ווישעט פון
 עס ווישעט-יהרה, דאס איז דער
 זאל פון העלען פון דאך א גע-
 פיר געהן די פונקט און פאנגן די
 געווען, און געלען די דער ווישעט
 געשטעלונג פון דער געווען פיר-
 געט און ער געט געווען גע-
 פון דער געווען.

לען און עס איז מערלעכער נאך דן
אונזערע צייטן. (אויסגאנג)

סיע האט אויף דער השתדלות פון
דער בראדער יודישער קהלה פונע-
נישטן פון דער קמיוניסטישער שטאט-
פאר און צווען א ווערער הערשטליכן
שטערטליכען, בחר תורה, האט
דער קסטריבושער קצווער קארטל האט
געהאט געט דער מלחמה איבערגע-
פון דער בראדער שטחל קען צווען און

מקו חול ראם ממען רעטל טו דו
געמוסטע פומע וועל פאקטירט מעג-
ליכטז און דער העלע באפע.

מור העליון נשך רעדן הענן בע-
 נען רן עטונקסט מן דער קהלה
 בכלל, טבער קורט נל, רן קרשע
 און טיכטונג אויסנאנצן אין העט שני-
 לער צונויטרויען רן קהלה מיטללדער
 און זיך ענערנש נעמען צום צונויט-
 טעלען רן קעטט ליפטע, און נלצ-
 עטטיג דעם פורשעט פאר'ן קיטערנען
 יאטת.

אנ'ס בורושעס, עטמס - צאחלעך
 און פערהאנען עטלעכע מויווער, און
 און פערשענלעך עז דאס און ע
 האט דארף בעהאנדעלעס הערען
 דער געהעריגער ערנסטקעס
 אינערוואנדעלעס (און דער קהלה
 פערהאנען דער פערס חן אויז די
 עטלעכע פערשענלעכע קופט פער און
 עטלעכע דארף גענומען עט-
 אלס מוסקער). און בעיקר דארף
 מיט דעם נישט הארען פון דער
 ערנסטקעס העט אונז צונוגען, ביי
 עטלעכע עטלעכע מיט דער פערשע
 ר מוס'ן עטלעכע און די פערשע
 די דארף עטלעכע עטלעכע און דער
 און.
 ען פיר האבען דאס ערנסטקעס
 אט ע נעמערן מיט דעם ערנסט-
 ע פער יורושע ענינים געס הינען
 ערנסטקעס ח' גענעראלעס האט
 אונז געגעבען אויפגעקומען צו
 ען די קהלה עטלעכע 10 יענער
 דער בורושעס זען פערשענלעכע
 דער עטלעכע דאס און ע צייט און
 ע 2 מענטשען, עטלעכע עטלעכע
 עטלעכע ערנסטקעס דאס גענומען עט-
 עטלעכע עטלעכע עטלעכע עטלעכע

[illegible]

דען דעם פאסט או מען האט געמאכט-
נאך א מיליאנע פרוי און מען ברענגט

[illegible]

יודישען לעבען און מוילען
געקוקט דורך י. געלדאָהן
זי האבען וויר אומגעשטעלט פון
ע קרעט, און די מערקען האבען
לער געלאנגען און געמיינע
פאסט.
5.
ס און נאך געזען נאנט פריה,
און קרעט ליכטונג געהערן און
מערקער פאסט העלבער האט
ווערט פאסט קיינ געזען די פא-
ען און געזען פאר זיין אויגונג
בע און געשטען פון א געזע-
נע ציטעלונג געפער העלבע
געטעטעלונג קלינגע בונדען.
עס שט און געהערן העקע-
ט און פון האט געשטעט א
פון א שטארקע בער, אויף העל-
פאט געשטען א ברעט נור-
פאט, הא דער פאט און גע-
פון פון די פאט געלענט שוין הי-
קערען און ארום האט איר גע-
זען ווען געהעט קענטען פאט העל-
ער האט געמוסט, העקען רעט
פון קיינ.
ען יהודות פאט אחר מערקערען
גאט ווען געקוקען ווערט פאט
קיינען לענג, האט זי די מער-
ע פאט ארעסטירט אין העקע-
ע פאט פאט.

[illegible]

אויף דאס פערט האט וואסמאן גאט-
מוסמאן געהאלטען א רעפערט אין
אונזער שטאדט דעמוסטראציעס גרין-
בויס.
עס איז אונטערגלייך איבערצוגעבען
דעם גאנצען ריכטן אנהאלט פון דעם
רעפערט, העלפער האט ווי ארויסגע-
צייכעט מיט וועגן שלענגענע שריי-
בערען און וועלכער מעטאדורונג,
פיר הילפן און צעשטעלען עטליכע
מעטאדעס האט דער חשובער רעד-
נער האט צעווארען און ווען צעוואר-
טען רעפערט.

די רשונע שולע האלט געטוט נעמט ער
פאלען די אויפגאבען פון די נומער
הדרום און פון די משהעכע שו-
לען. האט האבען די אויפגאבע צו
געבן יעדען בירגער א טלעמפונע
לויט און צוגלעך די מעגליכקייט
צו שפעצער נאך העכער צו בילדער-
ה. א טרענינגסאן און די פארשידע-
ע טראנספארמאציען האט פיר גע-
רעכט.

דאס פראגראם פון שולע האלט
פאר געטוט געווי אויסגעבליבען —
אין האלט געזעהן די פאלג פון א אינ-
טעלעקטועל. האט האט געזעהן און יו-
ווערן לעבן און האט האט די שול-
עלעסע אויסגעטוט און פאלע דאס
צו שוין, אז עס פאלען געטוט און שפ-
עצער קען פאלקס אומער אומגע-
העכטען — שפער אין טלעמפונע קען
פארשטעלן די ליגעס פון שולע שו-
לען גרעסע פערקונפלינג פון די
דורשע פארט, שטרענגסטע צענטרינג
אין ירושלים געטוט און מוסר. אומער-
לעס און די פארט, די קאנדי-
טאציען האבען די מעגליכקייט אין לע-
בן צו טרענינגען.

און דער אמת האלט שולע גע-
העכט א פערבאנדען פון א נומער
און פון א נומער משהעכער שולע,
פאלע פון האלט געטוט, אז פון זאל
לעבן נאך א נומער שמה און נאך

די גורנגערע שולען — ד. ה. ר. שוונג האט מען רופט זיך פאשעכענע שולען, דער חרדים מווען זיך אויך אהערנעשטעלט, אז די תלמידים זיך לערן האבען א געווענען יודיש און נוסע יודיש אין די יודישע ענינים, כדי די האט געלען קומען און א העפערער שולע זאלען קענען זיך געשענענען מיט שטערקע תלמודים און גיטער-פארשטענדליכקייט פון אלע ביז, די הע- בערע שולען מווען שטערק פון זייער נאמען און אויך אהערנעשטעלט, אז די תלמידים האט קומען פון די גורנגע- רע שולען זאלען גוטשטענען דאס האט זיך האבען דערשט געלערנט, היינט צו טאג איז נאךדער שטערקערס — פון אפן זיך האבען פיר פאשעכענע שולען, וואו די קינדער געקומען גאר קען אונטעררובט אין די יודישע ענינים נישט — און דאס זענען נישט נאך די מלוכה שולען, נאך אויך אסך פרוהאמע יודישע שולען, און אז די קינדער קומען ארבעט שטענער אין א יודיש גוטנאטיווע מווען זיך אנהייבען פון פראשען און דריקען אראפ דאס מצב פון דער שולע, נישט אלע קי- נדער האבען שטערק די מעגליכקייט צו קומען אין א גוטנאטיווע — און דער- פאר געהער זיך ארויס נישט קענענדיג קען אלע ביז און בלייבען דאס גאנ- צע לעבען עס-הארצנים.

מן דער טרערער זיט היינצקומען
 פון ארץ און נאכאנאנד פארענדיגן
 דער דאס האבן שוין פריער געזאגט
 און געזען זיין די חרדים און אין
 דער העט, און דאס אין דער שולע
 פארענדיגן די חרדים האבן קענען גער-
 נישט, (דאס האבן פארענדיגן שוין פארענדיגן
 שולען) דער חרדים האבן קענען נישט
 קען סך - זיין די האבן און אויפגע-
 אנדערע געזען נאכאנאנד אין גומאנא-
 און דאס די גומאנא ענינים גלייבט

אין ווער מוז בעזענעם ווערן—
וואס דער רעדנער—אז און דער ציט
האט נאך די ענטלען, האט זיך
פארעקומען און איז אין יאָר 1921
האט די ענטלעך רעדנער אונגענוצט
ענטלעך די אינטערעסע פון ווערן
אין לאנד און פארשטאט דו ווערן
פאר דו יודישע אינטערעסע—אז
האט לויט מען שרען די חלוצים האט
פארגען און די ווערנער, און די
צייטסמאנע אינאונזעציק בעקומט פאר
נעמען פארשטאט פאר
עולם.

די געשעענישען וועלכסט לערנען
אונז אויך ווער פיל קורם - כל דין
הננת, די וועלכסטווען און מ'י, העלמע
האט אזוי העלדט פערטרייט דעם
ישוב אנטלענדעדיג דעם טועל נר-
פערן און שטערקערן שונא, היינענדיג
פאר דער מאנער העלס, או מוט'ן
לעצמען טרעפן בלוט העם מען פער-
טרייטען אונזערע פום שטעם געבויעט
פארוואס, און העלע מען דעם ווי
גוטט אפזאנען, און דאן דער געסט
האט הערשט און לאנד.
טא וועלען פיר אז נאך ווערן פא-
רעם און די פארגעסערטע געזעלעך-
רונג אריינגעפאלען אין יאזש און פער-
צעהלונג, וועלכענען מ'טען זי אזוי
ארויסצוקומען פון לאנד און צו נעהן
האן די אוינען העלען מ'טען, און
דא איז דער האפט, פערקערשט, די
שטובען און למד און ווער געהוי-
בען, מען איז קאמפלעסאניט און מען
אין גרעם מוט'ן גרעסמען אפזאנען צו
שווען יעדע פארוואס.

פועל האט אויך צו זאגן דער ענט-
פער האט דאס גאנצע ווירטשע-
פון נאך דער העלסט האט אויך די נע-
שענענישען געגעבען. דאס ווירטשע
הארץ האט א ציפער געווען און נישט
בלויז מען האט פרעסעסירט, נישט
בלויז פאר הערשער האט מען וואס-
אמינאט מיט אונזערע קעסער, נאך
יידער האט זיין געלד געבראכט און
זיין טאטן און א חורט איז געזאמלט
הערשערן די רוינע סומע 5—6
הונדערט טויזנט פונט. פולען האט
געגעבן צו א מיליאן זעכסען.
דער רעדנער געהט דאן אנדער צו
דערען הענען די גענער פון צייגונג
און א"י און זאגט: וואס, אונזערע ענ-
דער האבען געמאכט, אז דער צייגונג
שטערבט, אז די לעצטע געשענענישען
העבען איהם 5 מיט-קלעס געגעבן
און דער, בונד, האט שוין געקלעט
פון דעם שלעכטן קאמיטעט און וואס
זייער אויך די חורבות פון צייגונג,
דער, בונד, האט געקלעט אזוי וואס
זאגט געט דער אייגענזאמלע געגען
דעם צייגונג דעם, רחמנות - שמוך.

אויף דאס מענטש האט וועגן נאכ-
מאנשן געהאלטען א רעפערט און
אונזער שטערט דעמוסט יצחק גרין-
באום.
עס און אונטערגלייך איבערצוגעבן
עס נאנצען ריזען אונטעלט אין דעם
רעפערט, העלדער האט ווי אומגע-
זעהנט מיט ווען שלענדעל שרג-
געמאכט און וועלכער מאטאדוראט,
פאר הילף נאך צעצמאנען עמלונג
מאטעמאטיק האט דער חשוב'ער רעד-
נער האט געוואלט און ווען געוואלט-
טען רעפערט.
קורם-בל רעדט ער הענען דער
אויספארשונג קאמפיוטער, האט געוואלט
ווי אזוי און ארץ-ישראל אויסצופאר-
שטן דו לעצטע טרויעריגע געשעהעניש
שען, העלדעל האט נאך געברענגט
צוזאמען צום אויסצוגעלעגט אלץ האט
אין איהר נאכט, דאן מען וו דאס
איבערגעגעבן דעם קאלאניעל-פינאנץ-
דיוט און שפעטער האט דאס נאנצע
מאטעמאטיק איבערגעגעבן הערען דער
מאטעמאטיק קאמפיוטער ביים העלדער-בונד
העלדעל האט ווי צונויפקומען ערשט
אין מאנאט יאנואר קורץ געברוהט,
און דאסאלס העלדעל פאר ערשט וועלן
האפענען שפעטער דו ענגלישע רעג-
ירונג האט שטענדיק, און שפעטער רופ-
טונג וו מען לענקען איהר צעמעלע-
האפטען קאלומיק, האט וו פוהרע בוי-
אירט נישט הילפנדיג ווי מאטעמאטיק
יטט די אראבער.

דאס הענטונען שטערונגען פון חגוד.
 ראם שטעלן פון טוט שולע האלט
 נישט געזען קיין שטעלע וואס—ראשית
 חבל די עלמערן העלמען ווערע קינ-
 דער גערן געשיקט און טוט שולע האט
 וואל ענטשערעלען ווערע שטערונגען
 גלויב וירושע קרעהונג און עלגעס-
 נען בילדונג. שוונה חבל מור העלמען
 געהאט צו פערשינגונג דן גומע לעה-
 ער. דן גומע מלכיום פון דן חררים,
 דרונעם העלע טוט שולע געזען פרי
 דאס די שיקסונען שטערונגען
 האט מען משה דן וירושע גיטונעס;
 מלכיה'שע רעכט העלמען דן דעוונע
 שולען געמאט עקסעמען און דן ציג-
 נישען פון אועלע שולען העלמען גע-
 האען אנערקענט, חבל דן מלכיה מור
 על-כרחא מסכים זען פאילו מנה דן
 חררים משה חבל ון האט נישט דן
 מלכיה'שע שטען דן מלכיה'שע פא-
 שטעלען שולען.

טו מיר העלען האבען די ראזנע
 שלען העלען מיר קענען צוטרעסען
 צו רעפארמירען אונזערע נימנזיעס
 העל מיר העלען שוין האבען דעם
 מור אויף העלענען מען העט קענען
 העסער בויען.

אוי, האט ער גערעדט.
דאס מ'ן איז אונזער ר' יצחק גרינו-
בוים, העלפער נישט הענגעדיג האט
ער שוין אין פנים, כחמה ער איז גע-
היה פערטעכט שוין איבער א האלב
שעה איז ער ארעגעקומען אונז סתם
זיין מוט א רעפערטער.
דעם אמת זענענדיג האט ער אריינגע-
געשאפט, אדרום אויף דעם רעפערט
זענען געקומען אלע, ס'פ' די באזונדער-
געשטימטע יודען און אונד' א הייב
זיסעל סטילטאטערען, בשעת צווישען
אונז וועל עס בליבען אין השנים שעה
צו ארומפליען מער עס איז עקסמולט-
טארוש און הער עס איז גאנצקאלום-
שיש, גער נארגיטע, דער וועל איז גע-
הען איבערשולט, שוין אז א גרויסע
שעה האט געטוט אהענקען.

דער רעפערטס און געהאלטען נאך
הארען אין א לעניטען און וואלובען
טאן, טויז' ר' יצחק קען, ער האט
ארויסגעברענגען דרך-ארץ אפילו פאר די
מאליטושע קעגנער.
הען ער האט געקענט, האבען
איהם די יונגע חברה ארויסגעטרעטען
אויף די הענד, און פאר איר האט
דיאס געזעהן, האט איר פאר גע-
טראכט, אז און פארס מען ער הייבט
אין צו ציען הענין די יורשע פאפא-
ליטען העלמען אותם? ענדעקעס
טוט פערברענגען ארויסגעטרעטען אויף
די הענד...

קורא, ר' יצחק האט געהאט א גלי-
קליכע קעגנער און די ציוניסטן
רעגירונגען האט שטעטס אנפאל-
געקענט האט שטענדיק א רוח

וואס געהערט, וואס געזעהען

נ'סמ אויף די סאציאלע קרענק, אויף
 זעלבטער ער וובט שוין יאָהרען אַ רעוואַ
 סט פֿונעם חסידישען נאציאָנאַלע מיטלען
 און לעצטענס אויך מיט אונטערזאג-
 אַנאַלע מערוצונגען. אָבער אויף חתונה
 האָבען און אַהערע פֿאַלגען, און אויך
 אויף דעם זאָל ער זיין אַ מבין, און
 ווירקליך נעמען אַ חידוש נעמט, האָט
 זיך ווילן פֿון כּלל נעמען צו דער פֿאַרלע-
 גונג, אויך פֿון נעמען נעמען, האָט
 זיך דער דאקטאר אונטערזאָגן, נאָר
 חתנים, עס און נאָם בעקערט נעמען
 צו פֿאַרען עפֿים גומט, קומענדיג צו
 דער פֿאַרלעונג פֿאַרען פֿאַרען, און דאָס
 פֿאַרען פֿאַרען, און דאָס פֿאַרען פֿאַרען,
 האָט די ערלויבונג נעמען נעמען.
 אויך צו זענען פֿאַרען, מיך האָט
 פֿאַרען פֿאַרען אויף דער מאַפֿט, פֿאַרען
 ! האָט מיך זענען נעמען נעמען
 פֿאַרען פֿאַרען, נעמען צו פֿאַרען פֿאַר-
 ען, און פֿאַרען פֿאַרען, האָט מיך
 האָט אונטער דעם אונטערזאָג פֿון פֿאַר-
 קאָם און חתונה-האָבען אויף נעמען
 פֿאַרען פֿאַרען, און זענען שוין אויף
 פֿאַרען פֿאַרען, האָט די אונט-
 ערזאָגנאַלע צוונעמען פֿאַרען פֿאַרען
 פֿאַרען און פֿאַרען פֿאַרען, פֿאַרען
 צו און און דאָס פֿאַרען פֿאַרען, און
 פֿאַרען פֿאַרען פֿאַרען פֿאַרען, און
 און חתונה-האָבען
 נאָר דער פֿאַרען פֿאַרען, האָט
 פֿאַרען פֿאַרען דעם ווילן צו דער-
 פֿאַרען.

רמקען נאָט, עס נאָמט, עס פּאַלעט
 נישט אויס קען מאַטעריעל, עס און
 נישט דין פּערפּלונגע וואָס-צו-מיט
 דעם איבערקע-פּאַנעל, היינט און
 פּערפּונג אויף נאָט פּאַלעט, און פּאַלע
 פּערפּונג אויף נאָט פּאַלעט, און פּאַלע
 נאָט פּערפּונג, פּערפּונג, און פּאַלע
 פּערפּונג, און אויף צוהאַט עס וואָס
 וואָס און פּערפּונג, און אויף האָט
 פּערפּונג, און און פּאַלעט.
 אויף חוץ פּערפּונג, און אויף
 דין חוץ צו פּערפּונג, און פּאַלעט.
 פּערפּונג.

דער באנקראט מ'ן דער
חתונה...

דורך נויטס שטיצן איז געווען
געשליסן, אז פריטאט שטענדיג וועט
אין זאל, טארטא האלטן א רעצע-
דאס דער געזאמער פערלענגט
ד"ר י. קרוק אויף דין טעמע, דערבא-
קטש מ'ן — חתונה האבען.

איהר פערשעקט דאס אז אזא טעמע
האט אזא אזוי אלט און דאך אפשויל-
האט א כח המושך, און עס שולטן
פסחא נעקומען זאל, זעלבן שטיק
נעמט אין יעדער לעבען דאס אומגליק
חתונה צו האבען, נאך נאך פעהר האט
פערמאנענדיג דאס, האט דין פער-
לענגט האט נעקומט געהאלטן זענען
מ'ן דאס אייגענערמאנען פערלע-
נעט, האט דאס זאל מ'ן געקומט
און דער ד"ר קרוק נאך א פערציא-

החיים אויף א לענגערע צייט.
ווי דער ענין שטאנדט שוורץ.
פיר האבען געקענט, אז שוין, מיר
זענען שוין פאר מיטן רעקטעם פון
דער שפריטער שוהל, העלכע
האט זענעקאמט שוין פיל געלט און
דער עיקר ענכט געט.
מיר זענען געהן ווער, אז מוטן
אנקומען פון דו ומים גוראים העם
שוין אינעם 11 סוף געסען אז דער
אונזענעקערע לעגע און העלכער פון
געטונט ווי דער דאוונער רעקטעם-
קעטומעט (פון 2 פערד העלכעסעם 3
פערדען) העלכער האט געט קען
געלט אויסצופערטונען דן שוהל, און
געטונען ווי געפילען אויף דן גדרום,
האט האבען געזעט פאלען דן ימים
טובים זענען ארענגעשאלען פון שווע-
רע גבירים געשמוגע געשמועס.
גישט קעקערנען פערד אויף גרעם
אלעס איז געשלאסען געזעהן פוים-
צופערטונען דעם רעקטעם (אין געט
העם פון) הענען זי פאלען געמען
געלט.)
און שוין באלד צומערנעם נאך דן
פערדונג און דעם 11-טען געשעפער
און דן שוהל ווי דער רעקטעם גע-
הארען פאר דן טעפלעם (אין לע-
געטונער געט העם אויף דן דאנע)
און מען געט ווי דן דער טעפלעם.
וואסער, גיט אונז וואסער.
שוין שרייען דן יידען פון דער געט-
הערטעם געדרושענען און סענאטער-
סאט געטען.
שוין העכער 3 יאהר קעטעם מען
דן ער, מען געט קעגנאלען, מען

ראם און געזען דעם, הען דער דורך
 די אונגהויפטטרישע כל-משהית נעמל-
 נונמער האט שוין געהאלטען געבן
 אויסהויכען די נשמה, האט ער קיין דין
 בעלי - רחמים געקומען א, רחמנות-
 שטוק, און וועל שטעלער שטעמער-
 גען און ווען נישט מעהר טומשען,
 אזוי האט דער, מוגר, געהאלט געגען
 דעם ציונום דעם לויט נען מענונג
 לעצטען רחמנות-שטוק, שבער ער
 האט ווך שוקע ענטוישט, וועהנגען או
 ער ציונום און די לועבע פו א'י און
 דורך די לעצטע געזעהענישען נאך
 שטערט און שטערקער געהאנדען געבן
 יודישע פאלק.
 ער רעדט אויך הענגען די מענות
 האט אונזערע געגנער האבען, אז מיר
 קומען און וועלען שטערקענישען ארץ-
 ישראל פון די אראבער האט וועלען
 דאסר שוין עטלעכע הונדערט יאהר
 און דער רעדנער וואס: שטענענען
 דערפון האט ארץ-ישראל איז מוט צען
 פונענד יאהר צוריק געזען אונזער
 טגור, און הען מיר ואלען גושם גע-
 טען אין אפט אונזערע הונדערטע שט-
 דערגענוען, און דאך שבער א געזען פון
 לעבען, אן רעכט אויף דער ערד האט
 דער האט מערעכערט און בעמער-
 געט ון און נישט דער האט האט זי
 הונדערטער יאהרען פערדארלעט, און
 געלעט מלס חורבה, עס דערשטעט
 ווך דאס דאס געזען פון תלמוד, או
 א פון העם האוינט פון זען פרוי 10
 יאהר און האט גושם קיין קינדער, ער
 און נישט פרוםבטער, מוז ער ווך גען.
 מיר וועלען דאך מן עס וועלען אויס
 די אראבענער מלכות וואס און עבר
 הירדן, און ון עס וועלען אויס אונזער
 א'י, האט מיר העבען אויסגעטען מיט
 אונזערע בערענעכען מיטלען און מיט
 דעם קלענעם, שרער אזוי גושם און
 מעטענען מענטשען-שטערטליש, הען מיר
 האקלען ויר, הען מיר פאלען פון די
 כוחות, און עס שטעמט א לעהר גען-
 קיט האבען פון ראם פולע רעכט ווך
 דאס האקענענען.
 צום פון מעלערס דער רעדנער צום
 ווירשען פאלק, אז אלץ ואלען פון-
 העלפען צו אונזער ארגעט, פון וועלען
 מעהר נישט לעבען קיין לעבען פון
 געזעהענענער, פון פונעם האט האבען
 נישט קיין רוח, מיר וועלען לעבען מוט
 מענטשען און פאלקער גלחן, און אזוי לע-
 בען קענען מיר האבען נאך הען ארץ-
 ישראל העס ופן אונזער, הען פון הע-
 בען האבען א'י'אונגענעם גיין, א'י'א-
 בען וועקעל, א'י'אונגען טגור.
 מן געזעט, ווענען דאס נאך מענינע
 פירט פון דעם ווער אונדערשטענען
 לענישען און וועלענען דערפארא העל-
 פער האט אויף אלץ שטענענער צו-
 טען העלכע מ'האבען ווך געפונען
 מענטשען פון אלע יודישע שטעט, גע-
 מאכט א אונגעווענענען אינגערען, און
 דער רעדנער, אז געזענען געהאנדען
 פון א שטורם אונטערשטענען פאלק-
 ריכטענען.

חיל אוגו מוכח וזין, אז מרד ואלען
 נישט בעיאדערשן נעהן נאך העסער.
 נאך אז דאס העסער וועל צו אוגו קו-
 מען, העלס דערן נעהען גוט, מיט דו
 20 פרעזענט צוולאט, האט מיר הע-
 דען דארמערן צוצעהלען צו האפען. מיט-
 קר, אויך א קלעניגקייט, האט
 מיר קעגנים לאבען וך טויט פון גאך
 א פער גולדערן, וו זאגט דאס דאס
 עוור דלום דיינע הערשעל, נישטאט גיט
 און גיט סטראנץ גיט. א. אויך דעם וס-
 לען ווך דו נכונים זאגנען, און אבער
 די צרה, האט מיר האפען אונזאנצען
 קען האפער נישט.
 און יענע מקומות איז דאך וועלמען.
 אז דו בעלי תמים ואלען ארבעטווען
 האפער פון דער קאנאליזאציע, האפען
 מיר נעמטן אויז וו אונזערע קלמערן
 האפען אונז נעלערט, מען נעהט צו
 דער מלפא און מען לעבט ען העסער
 און אבער די צרה, וו יונט פון האט
 אפגעשטאנען (הערט) דו קאנאליזאציע האט
 מען טיפס נעמט דו מלפאט, יע-
 נען מיר נעליבען קרע מלאן וקרא
 טכאן, נישט קען גרוינען האפער און
 נישט קען קאנאליזאציע האפער, מיט-
 דען מיר וועלען וך בענקען טאן א-
 מער מיר עס העט קענען דער מער-
 פון ווען דער גענוסטראט העט דאס
 טאן אויסן חשמן פון דו בעלי תמים
 (הערט) אונזערע בעלי תמים העלען
 דאס קענעטל נישט טעמען).
 מיט טעניץ לויטן, נישט טויט מיט און
 נישט מיט שטחדל דאס און דו הייבע
 לענטער מיט מען ואל אוגו נעמען
 העסער.
 מיר ווענען טעניץ דו נעמען-
 טאט.

דער וויסער בעשעלעקערונג אין טשען.
מאכאמ...

דער וויסער בעשעלעקערונג אין טשען.
מאכאמ...

זווי האט דין חברה קדישא געזאגט
 א הארץ נאך א הארץ, א חירש נאך א
 חירש און ווי האבען נישט געהאט
 קיין באשעמוענקי.
 ויהי היום, האט א ווירשער שני-
 דער אין אלטשטין הספד לשענפא-
 באט געזעהען דעם צער פון דער חברה
 קדישא האט ער ווי געזעהלט דאספון
 מאכען איבער דער חברה און אויך
 פערדיגען דערגא אטטבעה, האט ער
 געהעסען ווען 19-גערהינגען ווען ווי
 צינגען און בעט טרען און ער האט
 דעקצעהלט דין שטייט אז ווען און
 טראנק און און א פאר טאג ארום האט
 ער טריינסגעלויבט א קלענע זון ווען
 און טריינסגעלויבט.

ויהו כשמוע, הי דו חברה קדישא
און משענסמאכא האט געזעצט אז
און עלשטן איז גערהאן א סת, זענען
די כהרף עין טריבענעלעפען און א-
דערהויבען דעם שניידער איבעררעדן.
אז ער ואל נא שחזקענען דעם בר
מיין קובר צו זען און משענסמאכא-
דער שניידער האט אבער צו זי-
געענאז'ט ראשית, קען איך אפך נישט
געבען מען ויהו, הייב עלשטין געהער
צו יאנקא און האט מעלען דו יאנקא-
הער נעמט אונזער דערצו. וואשנות הייב
און נישט אז מען וויל זען דער
ערשטער זויפן נעמט בית-עולם.
נעמט שניידער און הווי האט אים-
געזעהן אזוי אז עס האלט חורבליך
געזען א בר-מיין, די שניידערין האט
געזענט, זיך געריסען ביי דו האר און
דער שניידער האט געהאלטען און אפן
קוקען און משענסמאכא ארבעט דו ווא-
נאמער חברה קדישא קומט אן.

די משענסטאכאדער פורא האבען
דינא און די יענאדער ואלקן גישט קי-
סען און אויסכאפען די סצואה, האבען
פארגעלענט דעם שנידער'ס געהייסע
פומע נעלר. דער שנידער האט אבער
וויך געשטעלט, אז קען נישט, אז ער
פאר גישט. פורק, פאר א גרויסער שר-
טען נעלר האט ער וויך, געלאזט" און
גערעדען און בהמוני האט ער און
געהייער אויף א צוגעקלעממען קסם-
טען, אז דאָרט ליגט דער סת, די
חברה קדישא גישט פרייענערענדו וויך
און פורא האבענדיג אז קסען די
יענאדער האבען וס' שנייד געשטעלט
דעם קסעמען אין הרשט פרייף אויף
א פארקלעב און אָנגעלאדערען קען משענ-

באלד וו זי האבען עקמיסן דעם
מת האבען זי נעשיקט א ספעציעלע
שליח קען פאנעםמאנא אויף א פער
רעסערניג, אז ער זאל אנטווערן די גע-
פא בעזעה, וויא: זאמט, וואו די פאנע-
סאפערער יודען האבען דערנערט
עס איז דא א מת האבען זי וואו ער
געסעהן פונד שבת ויום טוב, געטונגען
עקענען, באלד און אפגעקארדענט גע-
הארען די לויט מיט גרויס פארטא-
כטעס די גאנצע שטאדע און מיטגע-
גענגען און ביי אלע מלוים האבען די
אויגען געשטארטלט פאר שמחה. און
פונם שטעהט פערטורנען, און דאס
איז געזעהן וואו די קריסטע לויט ביי
יודען, האט מען העסט געפערט מיט

היטען מן זיך וואלען נישט פערפססען
די צושטאנד מיט ווער פערשיסעלעכע שטובן
מילאציע האט לונג און ווער בלומ
און אונטערן מאנעטל פון פלומריסטיש
נעמינאלאוו פארגלען מיט און
זיכעט פארקויפערענע פאמיליעס.
עס קומט פאר א העמליכע קאפא
אויף דער ווירטועל גאט פאר דער

טעקענענעג פון דער יודישער קולטור
אין קונסט, קומען צו נעחן מענטש
לעך מיט קלענע נשמה'לעך אין מיט
גרויסע קעלענעס אין חלען און גא
פען פון כלומר'שען נאטירעלעכע
פערזענלעך דאס גאנצע יודישקייט, האט
פיר פערזענלעך נאך.

נישטן דא אין דאס קראס זיך אים
 אלץ, דו, חוסטארוועץ העלדען אויס
 צורעפענען, דאן העט נאך גענוג זיך
 אנצוהעלדען אויף אים קלינגעם פאקט
 האט באראקסערנאדעס דו פיר האלפט
 אין דער העלט.
 געם היינץ, טאט, עקסאטורט
 דראמאטישער קרימ, העלעכער פארזיך
 א טעמאטישטע זין זינט צו זיך
 פארטער צו אויף זאכען זיין דער גע
 פערער יודישער קולטור.

וּשְׁמָרְכֶם הוּא עִם אִיוֹ נִשְׁמָרְכֶם נִשְׁמָרְכֶם
רָצוֹן דָּאס פֿעלד און קוצלען אױף אַ
גױט-תּקבֿרות זאָל דאָס אַנשטאָטס פֿון
דער יױרשער קהלה און דער שטאָט
שטענשאַפּאָה, האָבן זיך פֿערזאָמלעט
דױ אַנשי הערן, בױסער נעקונט דױ
פֿונעם פֿרי נאָש אױף דױ נבלות דױ
פֿעסיעס העתועים, האָט דױ פֿרנסים פֿון
אַנאָה האָבן אָנגעפֿהן און בעשלאָ-
פֿען זױ דױ נאָנצע שטאָט יױרען זאָלען
זױן הֿברום און דער חברה קדישאָ.
בעט פֿען אױ זױגעטעפֿען אָבער
זױ העלען נבאים האָט זיך שרױסנע-
הױזען, זױ נערדער אַפֿגער חיל הערען
נאָכן און פֿון דױ דױ חכמה-קדנאָט אױ
אונגערזױטען נאָכען דױ צױשטע חברה
און שטענשאַפּאָה, האָט פֿען פֿורא
נעהט זױ עס העט חס ושלום שרױס-
קופֿען אַ מחלוקת אױ אָנגענומען גע-
האַרען אַ החלטה פֿון זאָל פֿערזאָמלע-
פֿען זױ פֿען זאָל אױסגעלען בוררים
על פֿי גורל און דױ בוררים זאָלען
בױשטעפֿען נבאים לױט זױער אַפֿגעהען.
זאָל בוררים זענען על פֿי גורל
אױסגעשלאָסן דױ ח״ה ר' העלף פֿעס-
געל דױ אױ האָלף אַפֿגעל.

[illegible]

תורש בהרב ראובן זל.
 די חברה קדישא' איז ענדליך גע-
 הארען א שטקט און דעם נעמס יור-
 שצן קהלה לעבען אין שטאדט.
 עס האבען זיך געבן אנגעהויבען
 גיטס קען פארעלעבן מען פאר דער
 חברה - קדישא' זען זיי עס וועל גיטס
 בלעבען פאר די הענטונג ציטס אלס
 א קורישן איז עס געבן דער א שטקט.
 עס ווערן גיטס נעמען קען מתים זען
 דאס האט פערזונערט דאס לעבען
 פון דער חברה-קדישא', עס איז וואנאר
 שרומעטונגען - פערטלעך, אז די י-
 נאדער דאווערעס האבען זיך שטחלעך
 געזען בייט סלוד חמות אז ער וועל
 גיטס פיהרען זען מעטונקעס דאווערען

קעם, מור האויגען און קלאנגעדיגע
נעסען, פיר הערען דערמאנען אין
די בלעטער אנדערשט הען די בלעט
מענשען האויגען און די אלען פאר
די גרופע טראנסמירן מיט די אס-
טעלעאפאן נעסען, אפער לכל העתות
טעכערע העסער, נעשעלט, טעכערע-
הען נישט אונז,

חיים מיר נאָם פאר מינע
גופע פריינד.
שטעל, ערן די רעקעמטעס בעהענגונג
האט זיך אָנגעהויבען מי יודען, האט
מען מקפיד געהען אויף א קוצו פל
יור, און די סטובילעציע העלבע האט
גון ראמטלעס געבושעקעט אויף דער
יודישער גאס וועל גושט האבען קען
פלומט און אוועק גבול.
און יענער צעם און שוין ט היימער
פאלד, היינט איז שוין גושט קיין גרוי-
פער פבור צו זיין קען סטובילעציע,
פערקעהרט, אז מען רעדערעקעמט
זיך אלס געזעלשאפט, נעמט מען
פעהר אויס און דער געזעלשאפט,
שפער די צרת האט און די דאָוונע
גאנצטעלעכטען דערפ מען זיך פעהר

